

4 mei 2025 – Herdenking Rozenoord Amsterdam

Goedenavond,

We staan hier vanavond op een plek waar meer dan honderd mensen zijn vermoord. Tussen september 1944 en april 1945 werden zij, één voor één, gefusilleerd door de Duitse bezetter. Hier, bij Rozenoord – aan de rand van de stad.

Zij kwamen uit het verzet, hielpen onderduikers, weigerden weg te kijken. Sommigen waren Joods, anderen niet. Maar wat hen verbond, was hun moed en bereidheid om hun vrijheid op te offeren voor die van een ander.

Als Joodse Nederlander voelt het dan ook bijzonder om hier nu te kunnen staan. De oorlog heeft diepe sporen getrokken in mijn familiegeschiedenis. Maar ik weet ook: dat ik hier vandaag kan staan, in vrijheid, is mede dankzij de moed van mensen zoals zij – verzetsstrijders, helpers, gewone burgers die het ongewone deden. Mensen die opstonden, juist toen het gevaarlijk was.

Hun keuzes hebben het verschil gemaakt. Mede door hun daden heeft een deel van mijn familie de Holocaust overleefd.

In de Joodse traditie geloven we dat het uitspreken van een naam betekent dat iemand blijft voortleven. Een mens is niet vergeten zolang zijn of haar naam blijft klinken.

Daarom wil ik hier vanavond ook namen uitspreken. Zodat zij blijven voortleven ook 80 jaar later. Bijvoorbeeld die van Tom Treffers, tandtechnicus en lid van het verzet. Vermoord hier op 30 januari 1945, hij was slechts 28 jaar oud.

Of die van Jan Kloos, student biologie in Leiden en Utrecht, die zijn studie moest afbreken omdat hij de loyaliteitsverklaring niet wilde ondertekenen. Daarna raakte hij als assistent-ornitholoog bij de Plantenziektenkundige Dienst betrokken bij het verzet.

In oktober 1944 ging hij werken voor de inlichtingendienst van de binnenlandse strijdkrachten en de illegale inlichtingendienst Groep Albrecht. Door zijn werk had hij namelijk een goede dekmantel om samen met zijn aanstaande vrouw Diet Barendregt gegevens over geschutsopstellingen, troepen- en treinbewegingen te verzamelen.

Diet en Jan Kloos trouwden op 22 november 1944. Maar twee weken later werden zij door de Dordtse politie gearresteerd en wegens spionage ter dood

veroordeeld. Diet werd toch vrijgelaten en overleefde de oorlog. Jan Kloos werd overgebracht naar het huis van bewaring aan de Weteringschans in Amsterdam en op 30 januari 1945 hier gefusilleerd.

Wanneer we hun namen noemen, geven we hen hun menselijkheid terug. We maken duidelijk: zij waren geen nummers. Zij waren vaders, broers, dochters, vrienden.

En wij, wij zijn hier: vrij. Mede dankzij hen die er niet meer zijn.

Het thema dit jaar is: 'Vrijheid deel je met elkaar.' Die zin voelt voor mij als een belofte. Want vrijheid is geen bezit. Het is iets dat je draagt, bewaakt en doorgeeft. Precies zoals zij dat deden tot hun laatste adem.

Laat ons hun namen blijven noemen. Laat ons hun verhalen blijven delen. Zodat hun dood niet voor niets was en onze vrijheid niet vanzelfsprekend wordt.

Voor mij is vrijheid niet vanzelfsprekend vanwege mijn familiegeschiedenis. Maar gelukkig is dat voor veel jongeren vandaag de dag wél zo omdat zij in vrijheid zijn opgegroeid.

Toch moeten we waakzaam blijven. Waakzaam dat die geschiedenis niet vergeten raakt maar ook dat we onze vrijheid niet voor lief nemen. Daarom moeten we de verhalen blijven vertellen. De lastige, de pijnlijke, de verdrietige verhalen over de oorlog. Maar ook de mooie verhalen over de personen die er nu niet meer zijn. Want het waren geen nummers, ieder was een mens met een verhaal.

Want alleen zo delen we vrijheid echt met elkaar.

Dank u wel.